

Senem ALTAN*

İNOVASYON VE GİRİŞİMCİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİDE KİŞİLİĞİN ARACILIK ETKİSİNİN X VE Y KUŞAĞINA GÖRE İNCELENMESİ

Öz

Bu araştırmanın amacı inovasyon ve girişimcilik arasındaki ilişkide kişiliğin aracılık etkisini X ve Y kuşağı kapsamında belirlemektir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde bankacılık sektöründe iş yaşamlarına devam eden çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya tesadüfî örnekleme yoluyla seçilen toplam 620 kişi katılmıştır. Katılımcılar X ve Y kuşağı kapsamında incelendiğinde; 302 bireyin X kuşağı, 318 bireyin Y kuşağı mensubu olduğu görülmektedir. Araştırmada ki veriler online Google formlar ve yüz yüze olarak toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak; Mesleki Kişilik Tipleri Envanteri, İç Girişimcilik Davranış Eğilimi Ölçeği ve İnovasyon Yönlülük Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucu; X kuşağında bulunan katılımcıların inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin kısmi aracı rolü olduğu söylenebilir. Y kuşağında bulunan katılımcıların inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin tam aracı rolü olduğu söylenebilir.

Bu bağlamıyla çalışmada, inovasyon ve girişimcilik arasındaki ilişkinin belirlenmesinde kişiliğin aracılık etkisinin X ve Y kuşakları kapsamında sorgulanmış, bu çerçevede; inovasyon ve girişimcilik kavramları değerlendirilmiş, aralarındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Kişilik kavramı değerlendirilerek, kuşaklar X ve Y kuşakları özelinde incelenmiştir. Çalışmanın, özellikle insan kaynakları kapsamında, iş

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Okan Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, e-mail: senem.altan@okan.edu.tr

yaşantısında farklı özelliklere sahip iki kuşağın birlikte çalışıyor olması açısından örgütlere önemli bir katma değer sağlayacağı öngörülmektedir. Farklı kişilik özelliklerine sahip bu kuşakların örgütlerin girişimcilik ve inovasyon ilişkisine olan etkisinin çalışma hayatında dikkate alınması, oldukça önemli bulunmaktadır. Ayrıca araştırma konusunun başlığı ile birebir benzer çalışmanın olmayışı bağlamında da, çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Girişimcilik, Kişilik, X Kuşağı, Y Kuşağı

AN ANALYSIS ON THE MEDIATION EFFECT OF THE PERSONALITY ON THE RELATION BETWEEN INNOVATION AND ENTREPRENEURSHIP WITH REGARD TO THE GENERATIONS “X” AND “Y”

Abstract

The aim of this study is to determine the mediation effect of the personality on the relation between innovation and entrepreneurship with regard to the generations “X” and “Y”. The sample group of the study consists of the employees working in the banking sector in İstanbul. 620 people, who had been picked through random sampling method, were involved in the study. When the participants are examined in terms of the generation they belong to (either X or Y), it is seen that 302 participants belong to the generation “X” whereas 318 belong to the generation “Y”. The data from the study were gathered through online Google forms and face to face meetings. Occupational Personality Inventory, Entrepreneurial Potential, and Tendency Scale and Individual Innovativeness Perception Scale were employed as a means of data collection. As a result of the analyses of the gathered data, it can be stated that a partial mediation effect of occupational personality exists on the relation between innovation and entrepreneurship when the generation “X” is considered. On the other hand, when the generation “Y” is considered, a definite effect can be mentioned.

Within this context, the study inquires the mediation effect of the personality on determining the relation between innovation and entrepreneurship considering the generations "X" and "Y". Moreover, the concepts innovation and entrepreneurship have been evaluated and the relation between them has been tried to be explained within the study. The concept “personality” has been evaluated and studied considering the generations “X” and “Y”. The study is believed to provide an added value to the organizations particularly in terms of human resources when the fact that mentioned two generations with different characteristics work together in professional life is considered. Keeping in mind the effect of these generations with different characteristics on innovation-entrepreneurship relation of the organizations in professional life is regarded to be quite important. In addition, the study is expected to contribute to the literature since any kind of similar title for the subject of the study does not exist.

Keywords: Innovation, Entrepreneurship, Personality, Generation X, Generation Y

Giriş

Günümüzde işletmelerin rekabet edebilme güçlerini koruyabilmeleri ve geliştirebilmeleri için hem örgüt içerisinde hem de örgüt dışında inovatif faaliyetlerde bulunması gerekliliği doğmuştur. Daha ziyade hızlı büyüme gösteren örgütlerin büyüme safhalarında, bu örgütlerin girişimcilerinin inovatif olmaları ve henüz fikir seviyesinde bulunan inovasyonları hayata geçirmeleri ya da ticarileştirmeleri oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Girişimcinin tanımında beklenmedik olaylarda sorun çözme becerisinin inovatif olması ile ilgili tarif edilmesi girişimcinin özelliklerinde inovatif olmayı önemli ve kritik bir özellik olarak göstermektedir. Bunun sebebi inovasyonun sadece girişimcilik için değil, bütün örgüt risklerinin başarılı bir biçimde neticelendirilmesinde de oldukça önemli bir faktördür (Özkan vd, 2003: 17). Günümüz şartlarında pazar olarak tüm dünya kabul edilmekte dolayısıyla kapalı ekonomik sistemlere kıyasla rekabet ağırlaşmaktadır. Teknolojinin oldukça hızlı değişip, gelişiyor olması tüketiminde hızlı olmasına, müşteri taleplerinden, rakiplerin sayılarına birçok konuda değişimin hızlı olmasına neden olmaktadır. Hızla gerçekleşen değişim sırasında girişimcilerin rekabet güçlerini koruyabilmeleri zorlaşmaktadır. Ancak rekabet üstü olmakla örgüt kendini aşabilecek ve başarıya ulaşacaktır (Bayındır, 2007: 244). Girişimciliğin bir aracı olarak kabul edilen inovasyon; örgütlerin kendilerini aşmaları için büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde girişimcilik ve inovasyon gibi örgüt için oldukça önemli konuların yanı sıra örgüt içerisinde iki farklı kuşak üyelerinin birlikte çalışıyor olması çalışma hayatını etkileyen bütün konuların aynı zamanda farklı kuşaklar kapsamında değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Çalışmanın amacı inovasyon ve girişimcilik arasındaki ilişkinin belirlenmesinde kişiliğin aracılık etkisinin X ve Y kuşakları kapsamında sorgulamaktır.

Bu kapsamda; inovasyon ve girişimcilik kavramları değerlendirilmiş, aralarındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Kişilik kavramı değerlendirilerek, kuşaklar X ve Y kuşakları özelinde incelenmiştir.

1. İnovasyon ve Girişimcilik: Kavramsal Çerçeve

İnovasyon kavram olarak değerlendirildiğinde hem süreci hem de sonucu ifade etmektedir. Burada süreç yenilenmeyi veya yenilemeyi, sonuç ise yeniliği belirtmektedir. Süreç olarak inovasyon; bir fikri, pazarlanabilir bir hizmet veya ürüne, geliştirilmiş veya yeni bir dağıtım veya üretim yöntemine veya yeni bir toplumsal hizmet yöntemine dönüştürmek biçiminde tanımlanmaktadır. Buna ilave olarak dönüştürme sürecinin sonunda ortaya çıkan ticarileştirilmiş, geliştirilmiş ürün veya yeni ürünü, hizmeti veya yöntemi belirtmektedir (TÜSİAD, 2003: 23, OSLO Kılavuzu 2005). Bir diğer tanıma göre ise inovasyon; herhangi bir buluş ile başlayan, söz konusu buluşun geliştirilmesi ile devam eden ve pazara yeni olan bir hizmet, süreç veya ürün biçiminde girmesi ile sonuca ulaşan bir süreç olarak ifade edilmektedir (Keith ve Theodore, 1984).

Girişimcilik kavramı en dar anlamı ile herhangi bir örgütü kurma ve söz konusu bu örgütü faaliyete geçirme süreci veya yaratıcı birey faaliyeti olarak ifade edilmektedir (Timmons, 2004:5). Bir başka tanımlama da girişimcilik; proaktif davranmak, yenilik yapmak ve risk almak olarak değerlendirilmektedir (Zhao, 2005:26). Bir

diğer tanımla girişimcilik; iş yaşamı ile ilgili fırsatları görmek, bu fırsatları faaliyete dönüştürebilmek için uygun olan risk yönetimini yürütmek ve yönetim ve iletişim bakımından sahip olunan yeteneklerini kullanarak değer oluşturma süreci biçiminde ifade edilmektedir. Yapılan girişimcilik tanımlarından yola çıkılarak; yeni süreç ve ürünlerin tasarlanmasında yaratıcı davranan, yeniliklerin oluşturulmasında, uygulanmasında ve tüm bunların geleceğe iletilmesinde, bulunduğu toplumda ve dünyada ulaşılabildiği her alanda katalizör görevini yerine getiren kişi girişimci olarak tanımlanmaktadır (Kao, 1989: 91).

1.1. İnovasyon ve Girişimcilik Arasındaki İlişki

Geçmişten günümüze girişimcilik ve inovasyon faaliyeti ekonomik büyümenin dinamikleri arasında bulunmaktadır. Genel olarak girişimciler, inovatif süreçleri ve ürünleri ticarileştirmektedirler böylece bu faaliyetler ekonomide dinamizmin gerçekleşmesine sebep olmaktadır. Yüksek seviyede gerçekleştirilen girişimcilik faaliyetleri süreçlerde ve ürünlerde inovasyonların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Microsoft, Cisco Systems, Oracle ve Dell Computer Corporation gibi firmalar, girişimci kişiler tarafından kurulmuştur. Söz konusu firmalar süreç ve ürün inovasyonlarını ticarileştirmek suretiyle ülke ekonomisine oldukça önemli boyutta katma değerde bulunmuşlardır (Demircan, 2006: 3).

Girişimciliğin temelinde inovasyon bulunmaktadır. İnovasyonun amacı örgütte karlılığın sağlanmasıdır. Bir girişimcinin başarılı olabilmesi için inovatif olması gerekmektedir. İnovatif faaliyetlerin ne olacağı; girişimcinin özelliklerine, ürün talebine ve piyasa şartlarına göre belirlenmektedir (Hine ve Kapeleris, 2006: 12-13). Girişimcilik ve inovasyon arasında bulunan ilişkiye önemli değerlendirmeler getiren Zhao' ya (2005) göre;

- İnovasyonun ve girişimciliğin gelişimi ayrıca inovasyonun başarılı bir biçimde ticarileştirilebilmesinde örgüt kültürünün ve yönetim stiline destekleyici ve inovasyon odaklı olması oldukça önemlidir.
- İnovasyon girişimci tarafından iş alanını büyütme ve genişletme için kullanılmaktadır. Bununla beraber inovasyon ve girişimcilik yeni olan girişimlerin yalnızca başlangıcıyla sınırlı değil sürecin tamamında bütüncül ve dinamik olmalıdır.
- İnovasyon ve girişimcilik birbirlerini tamamlamaktadırlar. Bunun nedeni girişimciliğin kaynağının inovasyon olmasıdır. İnovasyonun gelişip, ekonomik değer elde etmesini ise girişimcilik sağlamaktadır.

Girişimcilik yönelimi de girişimciliğin inovasyonu tamamlayan bir kavram olduğunun destekleyen mekanizmalardan birisidir. Yeni girişimlerin belirlenip, oluşturulmasında girişimcilerin strateji geliştirme sürecini ve uygulamalarını ifade etmekte olan girişimcilik yöneliminin dört boyutu bulunmaktadır. Bunlar; rekabette atılma ve risk üstlenme, özerklik, proaktif olma ve inovatif olma olarak belirtilmektedir (Dess ve Lumpkin 2005: 3-4).

2. Kişilik ve Kuşak Kavramı

2.1. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı geçmişten günümüze devamlı tartışılan ve araştırılan bir konudur. Bu uzun araştırmalara rağmen kuramcılarının tamamının katıldığı bir kişilik tanımı bulunmamaktadır. Bunun sebebi kişiliğin psikoloji alanında kapsamı en geniş olan kavramlardan biri olmasıdır (Altın vd, 2013). Yapılan tanımlamalardan birinde kişilik, kişinin diğer insanlar yanında sergilediği davranış özellikleri olarak ifade edilmektedir (Morgan, 1999: 311). Bir diğer tanıma göre ise kişilik; bireyleri tanıtan ve tanımlayan, tahmini mümkün olan davranış dizisidir (Aghae ve Ören, 2004: 9). Kişilik kavramının açıklanabilmesi için çok sayıda kuram geliştirilmiştir. Bu kuramlardan en bilineni beş faktör ve özellik kişilik kuramlarıdır.

Beş faktör kişilik kuramının kurucusu Norman'dır (1963). Söz konusu kurama göre; yeniliğe açıklık, uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk ve dışa dönüklük kuramın beş faktörünün içeriğini oluşturmaktadır (McCrae ve John, 1992; Leung ve Bozionelos, 2004: 62). Fakat kimi araştırmacılara göre beş faktör kişilik kuramı kişilik kavramını oldukça geniş açıkladığından eleştirilmektedir (Rauch ve Frese, 2007). Bu sebeple kişilik daha dar içerikte özellikler bakımından değerlendirilmeli böylece kişilik özellikleri ile ulaşılan bilgiler detaylı olarak açıklanabilir (Özdemir, 2015). Özellik kuramı ise, kişiliğin bireylerin sahip olduğu özelliklerle belirlenen bir yapı olduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla bireylerin temel özelliklerinin bilinmesi, kişilik özelliklerinin de öğrenilmesini sağlayacaktır (Morgan, 1999: 312).

2.2. Kuşak Kavramı

Türk Dil Kurumu Felsefe Terimleri Sözlüğü kuşak kavramı; aşağı yukarı aynı senelerde doğmuş olan, aynı çağın şartlarını yaşamış olan yani benzerlik taşıyan sorunları yaşamış, benzer sorumluluklarla yükümlü olmuş bireyler topluluğu biçiminde ifade edilmektedir. Türk kültür tarihi ve tarih felsefesinde kuşak kavramı; yeni olan bir yaşam duygusunda, yeni bir anlayışta, yeni şekillerde birleşen, eski olandan belirgin hatlarla ayrılan bireylerin topluluğu biçiminde tanımlanmaktadır. Toplum bilim terimleri sözlüğünde ise kuşak kavramı; ortalama 25-30 senelik yaş gruplarını oluşturan kişiler topluluğu biçiminde ifade edilmektedir. Aynı zamanda jenerasyon ve nesil kavramları da kuşak kavramı yerine kullanılmaktadır (TDK, 2018). Yapılan tanımlamalardan görüldüğü üzere kuşak; ortak bir zaman aralığında hayata gelen, ortak hayat ve yaş dönemlerini paylaşan ve ortak bir dönemin eğilimleri, olayları bakımından biçimlendirilmiş bireyler topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Bütün kuşakların kendilerine has özellikleri, tutumları, değer yargıları zayıf ve güçlü tarafları bulunmaktadır (Lower, 2008).

Yazın alanda kuşaklar beş döneme ayrılarak değerlendirilmektedir. Bunlar (Lower, 2008: 80; Crampton ve Hodge, 2009: 1; Williams ve Page, 2011: 2; Parry ve Urwin, 2011: 79);

- 1925 -1945 tarihleri arasında doğanlar: Sessiz Kuşak
- 1946-1964 tarihleri arasında doğanlar: Baby Boomers Kuşağı
- 1965-1979 tarihleri arasında doğanlar: X Kuşağı
- 1980-2000 tarihleri arasında doğanlar: Y Kuşağı

- 2000 sonrası tarihlerde doğanlar: Z Kuşağı

Konumuzun içeriği gerekeni sayılan kuşaklardan X ve Y kuşağı özellikle kişilik özellikleri kapsamında ayrıca değerlendirilmektedir.

2.2.1. X Kuşağı Kişilik Özellikleri

1965-1979 seneleri arasında doğmuş olan bireylerin oluşturduğu X kuşağı, benzer değer ve inançlara, özelliklere, arzu ve isteklere sahip olan, aynı sosyal, siyasi ve ekonomik olayları yaşamış olan topluluk biçiminde ifade edilmektedir. Söz konusu kuşağın içerdiği dönem ekonomik ve petrol krizlerinin yoğun yaşandığı ve dolayısıyla çalkantılı bir dönemdir. Bu dönemde yaşanan olaylar bu kuşağın kişilik özelliklerini belirlemektedir. Dolayısıyla X kuşağı; çalışkan, çalıştığı örgüte sadık, işine bağlı, kanaatkâr, rekabetçi ve gerçekçi kişilik özelliklerini barındırmaktadırlar (Kuyucu, 2014: 58). X kuşağı kendinden önceki kuşaklara kıyasla daha bağımsız olduğu ifade edilmektedir. X kuşağını oluşturan kişilerin ebeveynleri daha çok çalışkan kısım olduğu için ev yaşamında yalnız olan kişilerdir. Dolayısıyla girişimcilik ve özgüven duyguları yüksektir. Ancak bu kuşağın başkalarına karşı güven duyguları daha az, grup ve katı çalışma koşullarına uygun olmayan kişilerdir. Bu kuşağın mensubu kadınlar tekrar iş hayatına girmiş ve kariyer hedefleri nedeniyle az çocuk sahibi olmayı tercih etmişlerdir (Başol ve Çetin, 2014: 5). Toplumda yaşanan problemlere karşı hassas, otoriteye saygı duyan ve iş motivasyonları yüksek olan X kuşağına mensup bireyler aynı zamanda problem çözme yetenekleri gelişmiş özgüvenli bireylerdir (Akdemir vd., 2013: 11-42). Dengeli olmak, değişik giyim tarzlarını sevmek, farklı yaşam şekillerini benimsemek, iletişim ve medyaya ilgi duymak, hem sosyal hem de iş yaşamında kendilerini geliştirmeye çalışmak, statüye ilgi duymak ve sahip olduğu değer ve inançları sonuna kadar savunmak yine X kuşağının özellikleri arasındadır (Reisenwitz ve Iyer, 2009: 94; Zemke vd., 2000: 98; Altuntuğ, 2012: 205).

X kuşağını kapsayan dönem dünyada değişimin ve yeniliklerin ortaya çıktığı bir dönemdir. Söz konusu dönemin kuşağı kendilerini gerçekleştiren değişime ve yeniliğe ayak uyduramaz ve dışlanmış hissetmektedir. Teknolojik alışkanlıkların altyapısını oluşturan bireysel bilgisayarlar ilk olarak bu dönemde satışa çıkmıştır. İş hayatında X kuşağı yönetici durumuna geldiği dönemde iletişim ve bilgi teknolojilerinin hızlı gelişimi ve etkileri kuşakların köklü bir biçimde değişmesine sebep olmaktadır. Girişimci, özgüvenli, terfi beklentisi yüksek ve teknolojik bilgiye sahip X kuşağı alt kuşağı olan Y kuşağı ile çatışmalar ve sorunlar yaşamaktadırlar.

2.2.2. Y Kuşağı Kişilik Özellikleri

Y kuşağı 1980-2000 seneleri arasında doğmuş, bebek patlaması kuşağının yankısı biçiminde isimlendirilmektedir. Bu isimlendirmenin sebebi bu kuşağın bebek patlaması kuşağının çocuklarından oluşuyor olmasıdır. Y kuşağının mensupları; özgüvenleri yüksek, akıllı, kısmen saygısız ve iş yaşamından fazla hoşlanmayan bireylerdir (Aminul vd, 2011: 1802). Teknoloji ile yakından ilgili ve iyi eğitime sahip, cep telefonu, internet ve bilgisayar gibi teknolojik cihazlarla büyümüş bireylerdir (Çetin ve Özcan, 2014: 123). Y kuşağına echo boomers, milenial, nexters gibi kavramlarda kullanılmaktadır. Bunun sebebi söz konusu kuşağı diğer kuşaklardan farklı olduğunu ifade etmek ve ayırmaktır (Broadbridge vd, 2007: 526). Y kuşağının birçok alanda dönüşüme sebep olduğu belirtilmektedir. Bu alanlar;

sosyal ve iş yaşamı olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu kuşağın sahip olduğu teknoloji becerileri ve iletişim ve eğitim yetenekleri sosyal ve iş yaşamında dönüşümü doğrudan etkilemektedir (Aydın ve Başol, 2014: 3). Bu durumun oluşmasında Baby Boomers kuşağı mensuplarının iş yaşamından emeklilik dolayısıyla ayrılmalarının yanında, Y kuşağının özgüveni ve modern teknolojiyi kullanma becerisi ile her şeye erişebileceği ve dönüşümcü olduklarına olan inançları etkili olmaktadır (Aminul vd, 2011: 1803).

Akıllı, özgür, bencil olmak, her şeye erişilebileceğine olan inanç, modern teknolojiyi kullanmak, otoriteyi zor kabullenmek, takdir görmek, iş ve aile yaşamını dengelemek, aynı anda birkaç işi gerçekleştirebilmek, sorgulamak, yönetimin kararlarına katılmak, iyi eğitim sahibi olmak, ebeveynlere danışmak, sürekli öğrenmek, sorumluluk almak, her şeyi geçici görmek ve dönüşümcü olmak Y kuşağının sahip olduğu özellikler arasında belirtilmektedir (Martin, 2005: 40; Cennamo ve Gardner, 2008; 892; Li, 2012: 4; Yaşa ve Bozyiğit, 2012: 33).

2.3. Kavramlar Arası İlişkiler

İnovasyon ve girişimcilik kavramları arasında bulunan ilişki çalışmanın ilk kısmında değerlendirilmiştir. Bu iki kavramın ilişkisinde kişiliğin aracılık rolünün etkili olduğu yapılan alan yazın taraması sonucunda değerlendirilmektedir. Kişiliğin etkisinin X ve Y kuşaklarına mensup çalışanlar kapsamında değerlendirilmesinde ise yine yapılan alan yazın taraması sonucu Y kuşağının inovasyon ve girişimcilik arasındaki ilişkide kişilik bakımından etkisinin tam aracı olacağı, X kuşağı mensubu çalışanların kısmi aracı etkisinin olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H1= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3= X kuşağında, kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide kişilik tiplerinin aracı etkisi vardır.

H5= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7= Y kuşağında, kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide kişilik tiplerinin aracı etkisi vardır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modeline uygun olarak desenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Betimsel tarama modelleri kendi içinde iki bölüme ayrılmaktadır. Bu bölümler; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkındaki genel yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2006).

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde bankacılık sektöründe iş yaşamlarına devam eden çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen toplam 620 kişi katılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan bireylerin 300'ü (% 48,3) erkek, 320'si (% 51,6) kadın olarak yer almaktadır. Katılımcılar X ve Y kuşağı kapsamında incelendiğinde; 302 bireyin X kuşağı, 318 bireyin Y kuşağı mensubu olduğu görülmektedir.

Araştırmada ki veriler online Google formlar ve yüz yüze olarak toplanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Mesleki Kişilik Tipleri Envanteri: Atli ve Keldal' ın 2017 senesinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri neticesinde elde ettiği ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Bu envanter altı adet alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; sanatçı, geleneksel, girişimci, sosyal ve gerçekçidir. Envanter 9' lu likert derecelendirme şeklinde maddelerden oluşmaktadır. Toplam puan alınamamaktadır. Her alt boyutun beş maddesi bulunmaktadır. Her boyutta alınan en düşük ve yüksek puanlar sırası ile 5 ve 45' tir. Boyutlardan bir tanesinden alınacak olan yüksek puan çalışanın o mesleki kişilik tipinde olma ihtimalinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

İç Girişimcilik Davranış Eğilimi Ölçeği: Bu ölçek Durmaz (2011) tarafından Naktiyok (2004) 'un geliştirdiği ölçekten faydalanılarak yazın alan taraması sonucu geliştirilmiştir. İç girişimcilik davranış eğilimi ölçeği dört temel boyuttan oluşmaktadır ve her soru için 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

İnovasyon Yönlülük Ölçeği: Altı maddeden oluşan bu ölçek 5' li Likert derecelendirme şeklinde maddelerden oluşmaktadır. Geçerlik ve güvenilirlik katsayıları yüksek bulunan ölçek, katılımcıların verdikleri cevapların yüksek ya da düşük olması ile inovasyon yönlülük doğru orantılıdır.

3.4. Verilerin Analizi

Yapısal eşitlik modellemesi, doğrulayıcı faktör analizi ve yol analizi gibi kavramlar, hipotez test çalışmalarında veya yeni bir model geliştirmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Bazen bu kavramlar birbirinin yerine de kullanılmaktadır. Farklı örneklemler üzerinden oluşturulacak teorik bir modelin desteklenip desteklenmediğini test etmeyi mümkün kılan bir doğrulama modeli çalışmasında, model geliştirme çalışmasında, belirli kuramsal temellere dayanan farklı modellerin, verilerle daha iyi uyum sağladığını ve tamamen yeni bir model geliştirdiğini gösteren

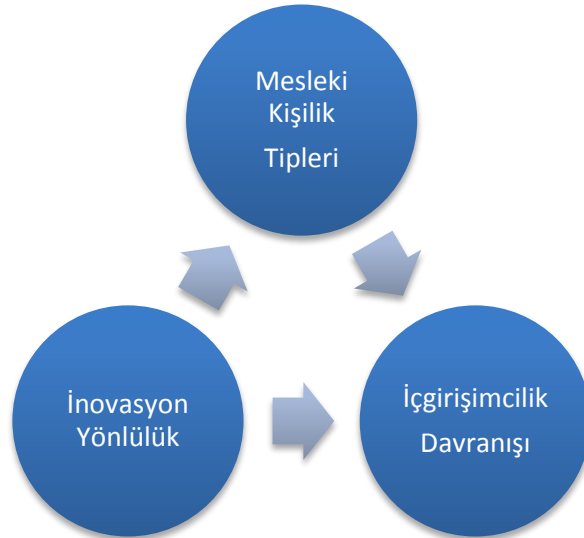

alternatif bir modeli araştırmak için yapısal bir eşitlik modelinin kullanıldığı söylenebilir (Çelik ve Yılmaz, 2013). Bu doğrultuda çalışmada aracılık modeli teorik olarak oluşturulduktan sonra yapısal eşitlik modellemesi ile test edilmek istenmiştir. Aracılık modelini yapısal eşitlik modeli ile oluşturmadan önce yol analizinin bazı varsayımları kontrol edilmelidir (Çokluk vd, 2012). İlk olarak, istatistiksel analiz için örneklem büyüklüğünün 620 olması analiz için yeterli olduğu söylenebilir. Elde edilen veride kayıp değerlerin olmadığı saptandıktan sonra, tek değerkenli ve çok değerkenli uç değer olmadığı görülmüştür. Doğrusallık ve çok değerkenli normallik varsayımları, saçılma diyagramı ve Bartlett küresellik testi ile incelenmiş olup, değerkenler arasında doğrusal bir ilişki olduğu ve verilerin çok değerkenli normal dağıldığı söylenebilir. Değerkenler arasında çoklu bağlantılık problemi olup olmadığı incelenmesi amacıyla değerkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve sonuçlar çoklu bağlantı probleminin olmadığına işaret etmiştir.

3.5.Bulgular

Katılımcıların (X ve Y kuşağı) inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin aracılık rolünün nasıl etki ettiğinin ortaya çıkarmak için yol analizi yapılmıştır. Yol analizi ile aracı etki ile birlikte doğrudan ve dolaylı etkiler ortaya çıkarılır (Kline, 2011: 311). Bu amaca ilişkin kavramsal model Şekil 1’de verilmiştir:

Şekil 1: Kavramsal Model

Şekil 1’deki kavramsal model hem X hem de Y kuşağında ayrı ayrı sınanacaktır. Bu doğrultuda inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin aracılık rolünün olacağı varsayılmıştır. Araştırmada, inovasyon yönlülük bağımsız gizil değerkeni, mesleki kişilik tipleri aracı değerkeni ve son olarak iç girişimcilik davranışı bağımlı gizil değerkeni olarak modelde yer almaktadır. Diğer taraftan aracılık etkisinden bahsetmek için bağımsız-bağımlı,

bağımsız-aracı değişkenler arasındaki ilişkinin büyüklüğü ve anlamlılığının yol modeli ile sınanması gerekmektedir. İlgili modellerden anlamlı ilişkiler elde edilirse, bu sefer aracı değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekir. Üç modelde de ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlı yol katsayıları elde edilirse bağımsız değişken, aracı değişken ve bağımlı değişkenden oluşan model test edilecektir. Böylelikle bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki yol katsayısının aracı değişkenin dâhil olduğu modelde istatistiksel olarak anlamı ortadan kalkıyorsa tam aracı etki, istatistiksel anlamlılık ortadan kalkmıyor ancak yol katsayısının değeri değişiyorsa kısmi aracı etki var denilebilir. Bu doğrultuda aşağıda öncelikle X kuşağı için bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkiye ait model test edilmiştir. Sonra sırası ile hipotezler modeller aracılığı ile test edilmiştir.

H1= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 2,59 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile mükemmel uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 1' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 1: X Kuşağında, İnovasyon Yönlülük İle İçgirişimcilik Davranışı Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
880,6	340	2,59	0,05	0,03	0,92	0,90	0,93

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,31$). Bu değer, inovasyon yönlülüğdeki 1 puanlık artışın, iç girişimcilikte 0,31 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H2= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 4,45 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile iyi uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 2' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 2: X Kuşağında, İnovasyon Yönlülük İle Mesleki Kişilik Tipleri Arasında Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
2367,4	532	4,45	0,06	0,07	0,91	0,89	0,90

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tiplerine ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,24$). Bu değer, inovasyon yönlülükteki 1 puanlık artışın, mesleki kişilik tiplerinde 0,24 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H3= X kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile içgirişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

X kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 3,77 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile iyi uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 3' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 3: X Kuşağında, Mesleki Kişilik Tipleri İle İçgirişimcilik Davranışı Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
1704,04	452	3,77	0,06	0,07	0,93	0,91	0,90

X kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,20$). Bu değer, mesleki kişilik tiplerindeki 1 puanlık artışın, iç girişimcilikte 0,20 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H4= X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide kişilik tiplerinin aracı etkisi vardır.

X kuşağı için bağımlı ve bağımsız değişken, aracı ve bağımlı değişken ve bağımsız ve aracı değişken arasında anlamlı ilişki bulunduktan sonra kurulan aracı değişken modeline Şekil 4'de verilmektedir. Modele ait uyum değerleri tablo x de yer

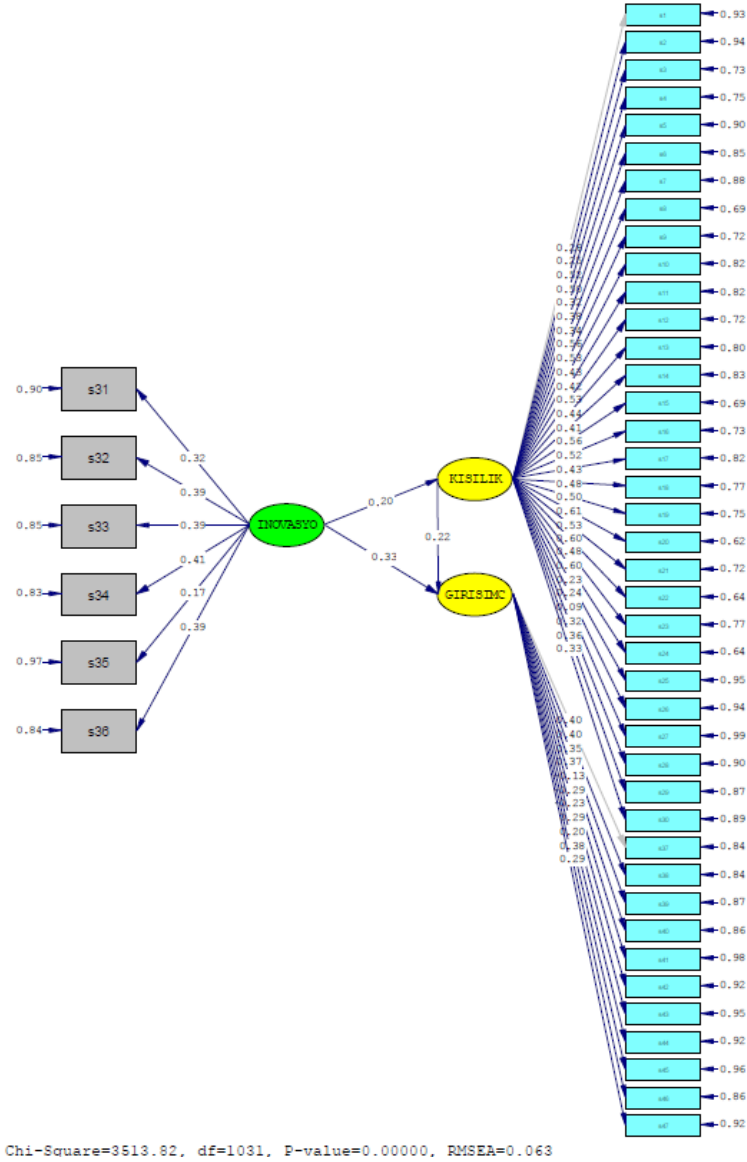
almaktadır. Tablo incelendiğinde χ^2/sd değeri 3,40 olarak bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle bu veri modelin veri ile iyi uyum gösterdiğini kanıtlamaktadır (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 4' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 4: X Kuşağına Ait Aracılık Modeline İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
3513,82	1031		0.06	0,05	0.92	0.91	0.92

Tablo 4 incelendiğinde, modelin genel olarak iyi uyum değerleri ortaya koyduğu, bu değerlerin kabul edilebilir olduğu ve bir model olarak doğrulandığı görülmektedir. Araştırma modeline ilişkin YEM sonuçları Şekil 2'de verilmektedir:

Şekil 2: Modele İlişkin YEM Sonuçları

X kuşağı için kurulan yapısal model incelendiğinde inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,33$). İnovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,20$). Mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,22$). Daha önce de belirtildiği üzere, aracı değişken modele dâhil olduğunda bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki yol katsayısının anlamlılığı ortadan kalkıyorsa burada tam aracılık rolü, aradaki yol katsayısının anlamlılığı kalkmıyor ancak değişiyorsa kısmi aracılık rolü olduğu söylenebilir. İnovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki var iken aracı değişken olarak modele mesleki kişilik tipleri modele dâhil

olduğunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki anlamlı olan ilişki .31'den .33'e yükselerek aracı değişken üzerinden dolaylı bir etkiye dönüşmektedir. Bu doğrultuda inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin kısmi aracı rolü olduğu söylenebilir. Tablo 5'de kısmi aracılığa ait doğrudan dolaylı ve toplam etkiler görülmektedir.

Tablo 5: Modele Ait Standartlaştırılmış Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etki Büyüklükleri

	Doğrudan etki	Dolaylı etki	Toplam etki
Mesleki kişilik Tipleri	0,20	-	0,20
İçgirişimcilik Davranışı	0,33	0,07	0,40

H5= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 1,86 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile mükemmel uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 6'da elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 6: Y Kuşağında, İnovasyon Yönlülük İle İçgirişimcilik Davranışı Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
1155,06	621	1,86	0,03	0,05	0,94	0,96	0,96

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,42$). Bu değer, inovasyon yönlülüğdeki 1 puanlık artışın, iç girişimcilikte 0,42 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H6= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 3,65 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile iyi uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 7' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 7: Y Kuşağında, İnovasyon Yönlülük İle Mesleki Kişilik Tipleri Arasında Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
1649,8	452	3,65	0,04	0,06	0,95	0,92	0,91

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tiplerine ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,39$). Bu değer, inovasyon yönlülükteki 1 puanlık artışın, mesleki kişilik tiplerinde 0,39 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H7= Y kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Y kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı değişkenlerinden oluşan modelin uyum değerlerine bakıldığında χ^2/sd oranı 2,18 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, veri seti, model ile mükemmel uyum göstermektedir (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 8' de elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

Tablo 8: Y Kuşağında, Mesleki Kişilik Tipleri İle İçgirişimcilik Davranışı Ait Path Analizine İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
1711,3	785	2,18	0,04	0,04	0,91	0,95	0,96

Y kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik

davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,47$). Bu değer, mesleki kişilik tiplerindeki 1 puanlık artışın, iç girişimcilikte 0,47 puanlık artışa neden olacağını ifade etmektedir.

H8= Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin aracı etkisi vardır.

Y kuşağı için bağımlı ve bağımsız değişken, aracı ve bağımlı değişken ve bağımsız ve aracı değişken arasında anlamlı ilişki bulunduktan sonra kurulan modele Şekil 1’de verilmektedir. Modele ait uyum değerleri Tablo 7’ de yer almaktadır. Tablo incelendiğinde χ^2/sd değeri 1,31 olarak bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle bu veri modelin veri ile mükemmel uyum gösterdiğini kanıtlamaktadır (Kline, 2011: 204). Daha sonra Tablo 9’ da elde edilen diğer uyum değerleri incelenmiştir.

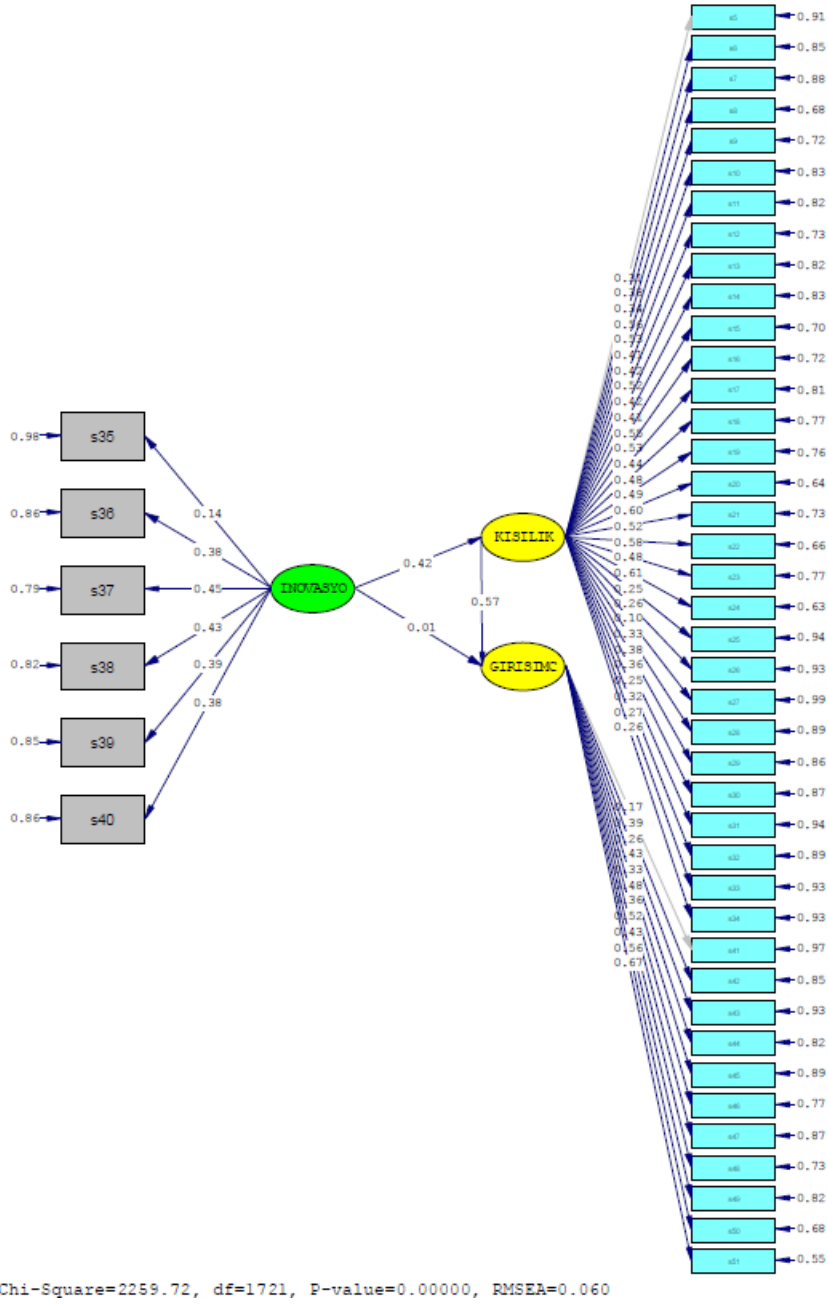
Tablo 9: Y Kuşağına Ait Aracılık Modeline İlişkin Uyum Değerleri

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	NNFI
2259,72	1721	1,31	0,04	0,03	0,96	0,94	0,94

Tablo 9 incelendiğinde, modelin genel olarak iyi uyum değerleri ortaya koyduğu, bu değerlerin kabul edilebilir olduğu ve bir model olarak doğrulandığı görülmektedir. Araştırma modeline ilişkin YEM sonuçları Şekil 3’de verilmektedir:

Şekil 3: Modele İlişkin YEM Sonuçları

Y kuşağı için kurulan yapısal model incelendiğinde inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamsız bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,01$). İnovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,42$). Mesleki kişilik

tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\gamma = 0,57$). Daha önce de belirtildiği üzere, aracı değişken model dâhil olduğunda bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki yol katsayısının anlamlılığı ortadan kalkıyorsa burada tam aracılık rolü, aradaki yol katsayısının anlamlılığı kalkmıyor ancak değişiyorsa kısmi aracılık rolü olduğu söylenebilir. İnovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki var iken aracı değişken olarak modele mesleki kişilik tipleri dâhil olduğunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki anlamlı olan ilişki anlamını yitirerek aracı değişken üzerinden dolaylı bir etkiye sahip olmaktadır. Bu doğrultuda inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin tam aracı rolü olduğu söylenebilir. Tablo 10'da kısmi aracılığa ait doğrudan dolaylı ve toplam etkiler görülmektedir.

Tablo 10: Modele Ait Standartlaştırılmış Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etki Büyüklükleri

	Doğrudan etki	Dolaylı etki	Toplam etki
Mesleki kişilik Tipleri	0,42	-	0,42
İç girişimcilik Davranışı	0,01	0,53	0,54

Sonuç ve Tartışma

Günümüzde örgütlerde neredeyse üç kuşak bir arada çalışmaya başlamıştır. Farklı kişilik özelliklerine sahip bu kuşakların örgütlerin girişimcilik ve inovasyon ilişkisine olan etkisi oldukça önemli olarak görülmektedir. Özellikle örgütlerde X ve Y kuşaklarının çalışıyor olması konunun bu kapsamda değerlendirilmesinde neden olmuştur. İki kuşağın birbirinden farklı kişilik özelliklerine sahip olması inovasyon ve girişimcilik arasında bu kuşaklara mensup çalışanların kişiliklerinin etkisinin değerlendirilmesi çalışma hayatına ve alanyazına yapacağı katkı açısından oldukça önemli bulunmaktadır.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde bankacılık sektöründe iş yaşamlarına devam eden çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen toplam 620 kişi katılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan bireylerin 300'ü (% 48,3) erkek, 320'si (% 51,6) kadın olarak yer almaktadır. Katılımcılar X ve Y kuşağı kapsamında incelendiğinde; 302 bireyin X kuşağı, 318 bireyin Y kuşağı mensubu olduğu görülmektedir. Araştırmada ki veriler online Google formlar ve yüz yüze olarak toplanmıştır. Veri toplama araçları; Mesleki Kişilik Tipleri Envanteri, İç Girişimcilik Davranış Eğilimi Ölçeği ve İnovasyon Yönlülük Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada aracılık modeli teorik olarak oluşturulduktan sonra yapısal eşitlik modellemesi ile test edilmek istenmiştir. İlk olarak, istatistiksel analiz için örneklem büyüklüğünün 620 olması analiz için yeterli olduğu söylenebilir. Elde edilen veride kayıp değerlerin olmadığı saptandıktan sonra, tek değişkenli ve çok değişkenli uç değer olmadığı görülmüştür. Doğrusallık ve çok değişkenli normallik varsayımları,

saçılma diyagramı ve Bartlett küresellik testi ile incelenmiş olup, değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağıldığı söylenebilir. Değişkenler arasında çoklu bağlantılık problemi olup olmadığının incelenmesi amacıyla değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve sonuçlar çoklu bağlantı probleminin olmadığına işaret etmiştir. Elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgular aşağıda verilmektedir.

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

X kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tiplerine ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

X kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. X kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

X kuşağı için kurulan yapısal model incelendiğinde inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Daha önce de belirtildiği üzere, aracı değişken modele dâhil olduğunda bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki yol katsayısının anlamlılığı ortadan kalkıyorsa burada tam aracılık rolü, aradaki yol katsayısının anlamlılığı kalkmıyor ancak değişiyorsa kısmi aracılık rolü olduğu söylenebilir. İnovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki pozitif yönlü anlamlı bir ilişki var iken aracı değişken olarak modele mesleki kişilik tipleri modele dâhil olduğunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki anlamlı olan ilişki .31'den .33'e yükselerek aracı değişken üzerinden dolaylı bir etkiye dönüşmektedir. Bu doğrultuda inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin kısmi aracı rolü olduğu söylenebilir.

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Y kuşağında, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tiplerine ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında,

gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, inovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Y kuşağında, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışına ait model uyum değerlerine bakıldığında genel olarak uyum indekslerinin kabul sınırları içerisinde olduğu ve bu doğrultuda modelin doğrulandığı söylenebilir. Y kuşağında, gerçekleştirilen yol analizi sonucunda, mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Y kuşağı için kurulan yapısal model incelendiğinde inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamsız bir ilişki bulunmuştur. İnovasyon yönlülük ile mesleki kişilik tipleri arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Mesleki kişilik tipleri ile iç girişimcilik davranışı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Daha önce de belirtildiği üzere, aracı değişken model dâhil olduğunda bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki yol katsayısının anlamlılığı ortadan kalkıyorsa burada tam aracılık rolü, aradaki yol katsayısının anlamlılığı kalkmıyor ancak değişiyorsa kısmi aracılık rolü olduğu söylenebilir. İnovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki var iken aracı değişken olarak modele mesleki kişilik tipleri dâhil olduğunda, inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki anlamlı olan ilişki anlamını yitirerek aracı değişken üzerinden dolaylı bir etkiye sahip olmaktadır. Bu doğrultuda inovasyon yönlülük ile iç girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide mesleki kişilik tiplerinin tam aracı rolü olduğu söylenebilir. Keleş'in (2013) gerçekleştirmiş olduğu "Girişimcilik Eğiliminin Kuşak Farkına Göre İncelenmesi" isimli çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. X ve Y kuşağının girişimciliklerinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir (Çoban, 2006; Deresiewicz, 2011; Yelkikalan vd, 2010).

Araştırma sonuçları yapılan alan yazın taraması sonuçları tarafından desteklenir durumdadır. Arslan ve Staub (2015) ise "Kuşak Teorisi ve İç girişimcilik Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmalarında X kuşağının Y kuşağına kıyasla daha yenilikçi olduğu sonucuna varmışlardır.

Tüm alan yazın araştırmalarında geçerli olduğu gibi bu araştırmanında bazı kısıtları mevcuttur. Araştırmanın İstanbul ili ile sınırlı olması ve katılımcıların hepsinin bankacılık sektörü çalışanlarından oluşması, araştırmanın kısıtlarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla elde edilen bulgular diğer il ve sektörlerde yapılacak olan araştırmalarla karşılaştırılarak test edilmelidir. Araştırma konusunun başlığı ile birebir benzer çalışmanın olmayışı araştırmanın alanyazına yapacağı katkıyı arttırmaktadır. Ayrıca örgütlere özellikle insan kaynakları kapsamında yapacağı katkıda önemli bulunmaktadır.

Kaynakça

- Aghae, Nasser-Ghasem, Ören, Tuncer (2004). Effects of cognitive complexity in agent stimulation. In: *Summer Computer Stimulation Conference*, p. 25-29.
- Akdemir, Ali; Konakay, Gönül; Demirkaya, Harun (2013). "Y kuşağının kariyer algısı, kariyer değişimi ve liderlik tarzı beklentilerinin araştırılması", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 11-42.

- Altın, Arife; Sanioğlu, Ahmet; Uslu, Mustafa (2013). "Comparison of locus of control for students at school of physical education and sports with regard to some variables". *Turkish Journal of Sport and Exercise*, Volume: 15, Number: 1, pp. 84-87.
- Altuntuğ, Nevriye (2012). "Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili". *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, ss. 203-212.
- Aminul, Islam; Cheong TW; Yusuf Hasliza; Desa Hazry (2011). A study on generation at workplace in penang. *Journal of Applied Sciences Research*, Volume: 7, No: 11, pp. 1802-1805.
- Arslan, Arslan; Staub, Selva (2015). "Kuşak teorisi ve iç girişimcilik üzerine bir araştırma", *KAÜ İİBF Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 11, ss. 1-24.
- Atli, Abdullah; Keldal, Gökay (2017). "Mesleki kişilik tipleri envanterinin geliştirilmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 18 Sayı: 1, ss. 73-93.
- Başol, Oğuz; Çetin, Aydın Gülşen (2014). "X ve Y kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı?", *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Vol: 3, No: 4, pp. 1-15.
- Bayındır, Süleyman (2007). "Yenilik çalışmalarında dış kaynak kullanımı", *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı: 241-250.
- Broadbridge, Adelina M; Maxwell, GA; Ogden, SM (2007). "Experiences, perceptions and expectations of retail employment for generation Y." *Career Development International*, Vol: 12, No: 6, pp. 523-544.
- Cennamo, Lucy; Gardner, Diane (2008). "Generational differences in work values, outcomes and person-organisation values fit". *Journal of Managerial Psychology*, Vol: 23 No: 8, pp. 891-906.
- Crampton, M Suzanne; Hodge, W John (2009). "Generation Y: uncharted territory". *Journal of Business & Economics Research*, Vol: 7, No: 4, pp. 1-6.
- Çelik, Eray H; Yılmaz, Veysel (2013). *LISREL 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi, temel kavramlar uygulamalar-programlama*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Çetin, Canan; Özcan, Dinç Esra (2014). *İnsan kaynakları yönetimi*, Beta Kitap, İstanbul.
- Çokluk, Ömay; Şekercioğlu, Güçlü; Büyüköztürk, Şener (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*, Pegem Akademi, Ankara.
- Demircan, Koray (2006). The Role of R&D and Innovation In Us Economy as a Benchmark For Turkish Economy, http://www.ekonomi.gov.tr/upload/BF09AE98-D8D385664520B0D124E5614D/Koray_Demircan.pdf, Erişim Tarihi: 14.12.2018.

- Deresiewicz, William (2011). Generation sell, New York Times, 13 November.
- Dess, G; Lumpkin, DT (2005). Entrepreneurial orientation as a source of innovative strategy, Floyd, S. W., Roos, J., Claus D. Jacobs, ve Kellermanns, F. W., (Ed.) *Innovating Strategy Process*: 3-9, Malden: Blackwell Publishing Ltd.
- Durmaz, Irmak (2011). *Psikolojik güçlendirme algısının iç girişimcilik üzerine etkisi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Hine, Damian; Kapeleris, John (2006). *Innovation and entrepreneurship in biotechnology, an international perspective: concepts, theories and cases*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- Kao, John (1989). *Entrepreneurship, Creativity&Organization*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Karasar, Niyazi (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Keith, EL; Theodore, GJ (1984). *Characterization of innovations introduced on the U.S: Market in 1982, The Futures Group, U.S: Small Business Administration*, Contract No. SBA-6050-0A-82, March.
- Keleş, Hatice Necla (2013). “Girişimcilik eğiliminin kuşak farkına göre incelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 26, ss. 23- 43.
- Kline, Rex B (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3. Edition), The Guilford Press, New York.
- Kuyucu, Mihalis (2014). “Y Kuşağı ve Facebook: Y Kuşağının Facebook Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13 Sayı: 49, ss. 55-83.
- Leung, Sim L; Bozionelos, Nikos (2004). “Five-factor model traits and the prototypical image of the effective leader in the Confucian culture”. *Employee Relations*, Vol: 26, No: 1, pp. 62-71.
- Li, Yi Man Rita (2012). “Construction safety mobile knowledge sharing among Generation Y.” *Romanian Review of Social Sciences*, Vol: 3: pp. 3-12.
- Lower, Judith (2008). “Brace yourself here comes generation Y”, *Critical Care Nurse*, Vol: 28, No: 5, pp. 80-84.
- Martin, Carolyn A (2005). “From high maintenance to high productivity: what managers need to know about Generation Y”. *Industrial and Commercial Training*, Vol: 37, No: 1, pp. 39-44.
- Mccrae, Robert R; John, Oliver P (1992). “An introduction to the five-factor model and its applications”. *Journal of Personality*, Vol: 60, pp. 175-215.
- Morgan, Clifford T (1999). *Psikolojiye giriş*, Eğitim Kitabevi, Ankara.
- Naktiyok, Atılhan; Bayrak, Kök, Sabahat (2006).” Çevresel faktörlerin iç girişimcilik üzerine etkileri”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 2, ss. 77-96.

- Norman, Warren T (1963). "Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings." *Journal of Abnormal and Social Psychology*, Vol: 66, pp. 564-583.
- Oslo Klavuzu (2005). *Yenilik verilerinin toplanması ve uygulanması için ilkeler*, 3. Baskı, OECD ve Eurostat Ortak Yayımı, Tübitak, Ankara.
- Özdemir, Lütfiye (2015). "Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin sosyotropikotonom kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki". *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 25, ss. 115-139.
- Parry, Emma; Urwin, Peter (2011). "Generational differences in work values: a review of theory and evidence". *International Journal of Management Reviews*, Vol: 13, pp. 79-96.
- Rauch, Andreas; Frese, M (2007). "Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners' personality traits, business creation, and success". *European Journal of Work and Organizational Psychology*, Vol: 16, No: 4, pp. 353-385.
- Reisenwitz, TH; Iyer, R (2009). "Differences in Generation X and Y: Implications for the organization and marketers". *Marketing Management Journal*, Vol: 19, No 2, pp. 91- 103.
- Şule, Özkan; Gündoğdu, Fatma; Emsen, Ö Selçuk; Aksu, Hayati; Başar, Sinan (2003). *KOBİ'lerde girişimcilik-yenilikçilik, Türkiye'de gelişmiş ve azgelişmiş bölge düzeyinde bir analiz*, Atatürk Üniversitesi Yayınları No:929, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No:106, Araştırma Serisi No:90, Erzurum.
- TDK, (2018). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TD K.GTS. Erişim Tarihi: 28.12.2018.
- Timmons, Jeffrey A (2004). *New venture creation, entrepreneurship in the 1990s*, McGraw Hill, Boston.
- TÜSİAD (2003). *Ulusal inovasyon sistemi*, Yayın No: TÜSİAD-T/2003/10/362, Ekim, İstanbul.
- Williams, C Kaylene; Page, A Robert (2011). "Marketing to the Generations". *Journal of Behavioral Studies in Business*, Vol: 3, pp. 2-11.
- Yaşa, Eda; Bozyiğit, Sezen (2012). "Y Kuşağı tüketicilerinin cep telefonu ve GSM Operatörleri tercihi: Mersin İlindeki üniversite öğrencilerinin tercihlerini belirlemeye yönelik pilot bir araştırma". *Cag University Journal of Social Sciences*, Cilt: 9, Sayı: 1, ss. 29-46.
- Yelkikalan, Nazan; Akatay, Aytan; Altın, Emel (2010). "Yeni girişimcilik modeli ve yeni nesil girişimci profili: internet girişimciliği ve Y, M, Z kuşağı girişimci", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, ss. 489- 506.
- Zemke, Ron; Raines, Claire; Filipczak, Bob (2000). *Generations at work: managing the clash of veterans, boomers, xers, and nexters in your workplace*. Amacom: American Management Association.

Zhao, Fang (2005). “Exploring the synergy between entrepreneurship and innovation”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour&Research*, Vol: 11, No: 1, pp. 25-41.

